

OBSAH

Předmluva	5
Kapitola první MUŽ V RÁKOSÍ (1656)	
<i>Nezachrání se ani noha!</i>	9
Z Říma k Bugu / Pochod na Varšavu / „Pomoz nám, Ježíši“ / Třídenní bitva / První den / Vojsko lapené v pytlí / Honit Švédý bičem / Druhý den / Přeskupení / Tataři útočí / O bojích jízd	
<i>Posledních osmdesát metrů středověku</i>	23
Útok husarů / O starém a novém způsobu vedení války / Boje zblízka / Třetí den / von Sparr útočí na pražský les / Útok proti hřebenu / Rozpad / Výpady u Bialořeky / Velké zhroucení	
<i>Po devatenácti dnech se zvolna probral</i>	38
Erik je přijat do služby / První inspekční cesta / Mor / Názory na nákazu / Bláznovství v lese / „Konečně jsem se s námahou opět dostal do sedla“ / Do hospody / „Ve velkém strachu a úzkosti“ / Loď v rákosí / Rozum a paměť se vrací	
Kapitola druhá PRVNÍ LÉTA (1625–1630)	
<i>Tento podlý, ubohý svět</i>	47
Velký požár ve Stockholmu / Erikovo narození / Představy o světě / Názor na život / Situace v Evropě / Století válek	
<i>Bouře v dáli</i>	49
Erikova rodina / Rané dětství / Otec umírá / O německé říši / Narůstající rozpory v Německu / Pražská defenestrace / První roky německé války / Několik válek v jedné / Švédsko je strženo událostmi / Pohnutky vlády / „Buď čekání v Kalmaru, nebo utkání v Stralsundu“ / Přípravy na válku v roce 1630 / Vylodění na Uznojemu	
<i>Poučení a trest</i>	69
Erik je poslán z domova / Názor na rodinu / Pohled na dětství / Do Västeråsu / O novém státu / Västeråské školy / Johannes Rudbeckius / Církevní boje / Do Uppsaly / Uppsalská univerzita /	

„Na svůj věk si mnohou pochvalu vysloužil“ / Erikova matka se znovu
vdává / Do Norrköpingu / Erikova matka umírá / O porodnickém
umění / Do Německa

Kapitola třetí

NĚMECKÁ VÁLKA (1630–1638)

- Já jsem Lev z Půlnoční země* 90
Milenaristické nálady / Švédové se vylodují / Jak jsou přivítáni /
Bärwaldská dohoda / Útok na Frankfurt nad Odrou / „Nakonec byli
hromadně házeni do velkých jam, po stovce do každého hrobu“ /
Plundrování v Magdeburku / Bitva u Breitenfeldu / Dva různé
taktické systémy / „Byli jsme jako v oblaku“
- Pět výstřelů v listopadu* 107
Corpus Evangelicorum? / Tragický obrat / Dolů do údolí Mohanu /
Příprava armády na tažení v roce 1632 / Vpád do Bavorska / Srážka
na Lechu / Valdštejn se vrací / Boje okolo Norimberku / Bitva u Alte
Veste / Na sever do Saska / Bitva u Lützenu / „Bylo stěží vidět na
čtyři kroky“ / Gustav Adolf umírá
- Na jiných jsme zemi vyhráli, a tím zničili svou vlastní* 127
Axel Oxenstierna přebírá velení / Heilbronnský spolek / Dunajská
armáda se bouří / Válka se šíří / Boje na jihu / „Muži začernalých
a ošlehaných tváří“ / Bitva u Nördlingenu / Pražský mír / Švédské
problémy / Francie zasahuje / Konec německé vnitřní války
- Země byla pokryta padlými* 143
Španělé obsazují Francii / Johan Baner / „Má sklon k pití“ / Bitva
u Wittstocku / Pokus o dobytí Lipska / Bídny stav armády / „Puch
Charonovy jeskyně nemohl být horší“ / Ústup od Torgau / Bídná
situace na pobřeží

Kapitola čtvrtá

OBRATY (1638–1641)

- Všechno záleží na penězích* 157
Erik je poslán do Hamburku / Chodí do školy psaní a počtů /
O městě / Zvuky sedmnáctého století / „Čubko vypráskaná!“ /
Hamburk jako středisko obchodu / Nová světová ekonomie / Různé
evropské državy / Společnost Nové Švédsko / Obraz Nového světa /
Založení Nového Švédska
- Mnozí nevěřili, že ještě existuje Bůh* 167
Vyjednávání v Hamburku / Posedlost etiketou / Formování moderní
diplomacie / Hugo Grotius / Nezdařená ofenziva / Paradox velikosti /
Švédské posily / Táborové nemoci / „Německy se to nazývá
Heimweh“ / Zpusťované Pomořany / O čarodějnictví / Baner
nastupuje do protiútoků

<i>Podivuhodná chumelenice v Berouně</i>	179
Erikova nemoc / Banerův útok / Obléhání Freibergu / Bitva u Saské Kamenice / Švédové táhnou na jih / Praha odmítá kapitulovat / Požár v Čechách / „Zde pláče nešťastná hospodyně“ / O marodérech / Ještě jeden švédský ústup / Bernardovci / Francouzi táhnou do Německa / Setkání v Erfurtu	

<i>Sbohem dětství</i>	193
Léčka u Lübecku / Erik se vrací domů do Švédska / O cestování na moři / O mořských příšerách / Švédsko / Rozloha a obyvatelstvo / Sedláci / „Nemajetní tu nescházejí v chudobě“ / Města / Slabé měšťanstvo / Ostrůvky kapitalismu / Nadšení a pohrdání obchodem / Erikův strýček půjčuje peníze / Erik je poslán do Štětína / „Bylo to celé mé bohatství“	

Kapitola pátá

KŘEST OHNĚM (1641–1643)

<i>Válečník umírá</i>	214
Povstání ve Španělsku / Ofenziva proti Piccolominimu / Žalostné léto 1640 / Nespokojenost v armádě / Västgötové v Saské Kamenici / Podzim / Pitky a „konferování“ v Hildesheimu / Sněm v Řezně / Banerův výpad / Císařská ofenziva / Útok na Neunburg / O obléhací válce / „Místo kulí použijeme kamení“ / Ústup z Čech / Banerovo zdraví se horší / Názor na nemoci / Baner umírá	

<i>Rozety mluví k lidu</i>	238
Erik přijíždí do Štětína / Gerhardt Rehnskiöld / O domácích pánech a služebnictvu / Johan Oxenstierna přijíždí do Pomořan / O oděvech a módě / „Zemi byl však ke škodě“ / Švédští vyjednavací se přou	

<i>Po škorpiónovi přijde had</i>	247
Križe po Banerově smrti / Bitva u Wolfenbüttelu / Armáda dostane zapláceno / Lennart Torstensson / „Elegie na toto suché a chladné jaro“ / Nové plány / Levý obchvat Slezskem / Bitva u Svídnice / Plundrování a loupení / Okupační paradox / Další švédský ústup / Na Lipsko	

<i>A tak jsem se bezděky ocitl ve válce</i>	264
„Aby byl druhého dne každý pln rozhodnosti připraven k boji“ / Velká bitva u Lipska / Karel Gustav / Olof Mattsson Spottkrok / Nové švédské letní tažení / „Podobala se poušti“ / Pomořanská diverze / von Krockow táhne na sever / Erik se ocitá ve válce / Vojáci / Jak se oblékali / Jací byli / Verbování / Vzdělání a výcvik / Morální úpadek / Obléhání Belgardu	

Kapitola šestá

DÁNSKÁ VÁLKA (1643–1644)

<i>Vřící kotlík přetéká</i>	290
Posily pro Nové Švédsko / Johan Printz / Vztahy mezi Švédskem	

- a Dánskem / O způsobech vlády a *monarchia mixta* / Švédský kompromis, dánské hašteření / Clo z Öresundu / Rostoucí podrážděnost / Poslední ultimátum / „A to nás dovedlo k rozhodnutí o válce mezi námi a Dánskem“
- Blesková válka na severu* 302
 Zpožděný kurýr / Předmoderní blesková válka / O poště / Zpoždění, lsti a zmatek / Torstensson překračuje hranici / Panika v Dánsku / Erik sleduje dobytí Kristiansprisu / Obsazení Jutska / Sedláci se staví na odpor / „Nikdy jsme je neměli lépe připravené“
- Žili jsme obklopeni smrtí* 313
 Erik cestuje po severním Německu / O cestování / O cestách O pomalosti / K flotile u Rujany / Claes Fleming / Reorganizace námořnictva / Vylodění na Fynu / Švédské plenění / „Ani Turci a Tataři by to nedokázali hůř“ / Stockholm váhá / Horn vstupuje do Skåne / Helsingborg padl / *Snapphanar* / Dánský útok na Göteborg
- Konečně máme toho prohnatého lišáka v pytli* 330
 Hannibal Sehested / Pohraniční boje / Dobytí farností Särna a Idre / Poplašný Ivar Nilsson / Vpád švédských oddílů do Jämtlandu / Protiútok / Obrana Göteborgu / Obléhání Laholmu / Gallas zasahuje / Námořní bitva u Listerdybu / „Strhla se mela, strašná palba“ / Námořní bitva u Kolberger Heide / Horn obkličuje Malmö / Nehybnost v Kielském zálivu

Kapitola sedmá

VÍTĚZSTVÍ A PORÁŽKY (1644–1645)

- Stejně dobrá jako kluk* 347
 Erik dohlíží na stavbu v Stensätře / O klientech a patronech / Per Brahe / Královna Kristina / Kristinino dětství a výchova / Vztah k matce / „Ženy nemají vládnout“ / Náзор na opačné pohlaví / Ekonomický život žen / Preciózky / O kuchyňských dveřích k moci / Kristina je dospělá
- Velká bitva u Fehmarnu* 359
 Válka se obrací? / Situace v námořnictvu / Ještě jedno námořní tažení / Přepad / Kleštvový manévr u Fehmarnu / Šokované Dánsko / Obě strany jsou ochotny jednat o míru / Mírová jednání v Brömsebro / Ryningova flotila opouští Stockholm / ...a Erik jede s ní / „Veškerá lidská moc tu byla krátká“ / Hans Grefft upečen zaživa / Erik se setkává s Wranglelem / O Carlu Gustavu Wrangelovi
- Čtyřicet kilometrů do Vídně* 371
 Německá válka pokračuje / Hladová válka / Gallas zabíjí psy / Francouzská vítězství u Rocroi a Freiburgu / Jednání se rozbíhají / Ceremoniální hádky / O analogickém myšlení / Problémy ve Vestfálsku se hromadí / „Bijte se a zvítězte!“ / Bitva u Jankova /

O dělostřelectvu / Rozhodující vítězství / „Katolictví hrozí úplná zkáza“ / Císař prchá z Prahy	
<i>Poslední schůzka u kulatého kamene</i>	389
De la Thuillerie vyjednává v Brömsebro / Dánové ustupují / Mír Švédsko velmocí severu / Králové směňují zemi / Gotland připadne Švédsku / Chaos a <i>senectus mundi</i> / Jämtland a Härjedalen předány Švédsku / „Mírností a milostí je k sobě navnadili“ / Dánští úředníci opouštějí Halland	

Kapitola osmá

PROMARNĚNÉ PŘÍLEŽITOSTI (1645–1647)

<i>Pozoruhodné obléhání města Brna</i>	394
Setkání v Lipsku / Torstensson odchází, Wrangel přichází / Útok na Brno / Minová válka / „Naše pěchota je kaput“ / Zpět do Saska / Trautmannsdorff je vyslán do Osnabrücku / Erik vyráží pro posily / Incident v Kalmaru / Erik se setkal s královnou Kristinou	
<i>Žijeme jako zvířata, jíme kůru a trávu</i>	407
Představy o minulosti / Žádná doba ledová / „Všechn lid na světě žije v temnotě a slepotě“ / Gótské mýty / Situace v císařské armádě / Diplomatické hry / Wrangel táhne do Bavorska / ...kde je však Königsmark? / A kde je Turenne? / Hladová válka u Amöneburgu / Běžecké závody k Dunaji / Obléhání Augšpurku / Mazarin říká dost	
<i>Z písáře vojákem</i>	424
Erik se setkává s Karlem Gustavem / Milostný poměr falckraběte a Kristiny / Mladý muž puštěný ze řetězu / Mladá žena má jiného favorita / Erik na cestě za kariérou Erikovy umělecké vlohy / „Přišli k velkému štěstí a vystoupili k úřadům“ / Erik vstupuje do služby u Mardefelta / Jmenován konduktorem u fortifikace	
<i>Jedenáct sudů prachu v Demminu</i>	430
Švédské fortifikace / Erikovy úkoly / O čase a jeho dodržování / O světle a osvětlení / Jak se rýsuje pevnost / Jak se vyměřuje pevnost / Kristina ruší svůj slib sňatku / „Musím projít celým světem jako zatracenec“ / Karel Gustav jmenován vrchním velitelem / Velké posily / Erik provedl odstřel	

Kapitola devátá

VESTFÁLSKÝ MÍR (1647–1650)

<i>Dvě vzpoury a jeden uzavřený kruh</i>	440
Umlknou zbraně? / Wrangel bojuje proti sedlákům v Bregenzu / Ulmská dohoda / Dominový efekt / Armádní výzbroj / Švédové táhnou do Čech / „Jedenáctiletý hoch [...] roztrhán“ / Císař prchá v noční košili / Nezdár francouzské diplomacie / Vzpoura bernardovců / de Werthova neposlušnost / Švédové ustupují / Vpád do Hesenska / Ještě jedna hladová válka	

- Střetnutí u Zusmarshausenu* 455
 Císařští opouštějí dunajskou linii / Boj od pahorku k pahorku / Vpád do Bavorska / Co se stalo Erikovu příteli Theophilimu / Erik je poslán pro ostatky / O zpravodajství a novinách / Informační revoluce / O velkém významu fám / O znalostech a zručnosti / Jak se armáda přemísťovala / Königsmarck vtrhne do Bavorska / Co vyprávěl Ernst Ottowalský
- Königsmarckovo velké přeřepadení* 470
 Operace se připravuje / Na Prahu / Pouliční boje a plnění / Pohádková kořist / Kabinet kuriozit Rudolfa II. / Nové ústupky ve Vestfálsku / Šifrovací klíč je ztracen / Podepsání míru v Münsteru / Obléhání Prahy / „Ani den bez střelby“ / Karel Gustav přijíždí / Nové pokusy o rozhodující útok / Zvony oznamují mír / Proč letí čápi na sever?
- Co budeme dělat, když je teď mír?* 479
 Erik se vrací do Demminu / Nová válka? / Vzpoury a nespokojenost / Rozpouštění oddílů / Polské plány / Období nepokojů / Erikovy knihy / Barclayův román *Argenis* / Barokní názor na přírodu / Touha po řádu / Oslavy a vyjednávání v Norimberku / Velký mírový hodokvas / Karel Gustav povolán domů

Kapitola desátá

TAHLÉ DOZVUKY VÁLKY (1650–1654)

- Územní zisky v Africe a Americe* 492
 Evropané přijíždějí do Afriky / „Vumbiové ale plivali oheň burácející jako hrom“ / Vyspělé africké kultury / Švédská Africká společnost / Printz staví novou pevnost / Vztahy s Indiány / Švédský vyhlazovací plán / Holandská hrozba / Loď Kattan a její smutný osud / Holanďané vplouvají do Delaware / Fort Casimir
- Vzpoury a zloba byly obrovské* 502
 Hladové nepokoje / Malá doba ledová / Vlna revolt / Šlechta zdvojnásobuje své vlastnictví půdy / Euforie, stavební rozkvět a přepych / Je ohrožena svoboda sedláků? / Zasedání sněmu roku 1650 / Kritika válečné politiky / Politický trojúhelník / „Psi se válejí na lavicích a na ně kálejí“ / Kdo hodí první kámen? / Kristina mění rozhodnutí / Karel Gustav následníkem trůnu / Politický systém / Povstání v Närke
- Získat hraběcí klobouk* 517
 O významu slavností / O hodovních obyčejích / Erik na banketu v Nienburgu / Erik agentem / Do Frankfurtu nad Mohanem / Erik se zdokonaluje / Erik se setkává s rodinou Merianů / Erik sbírá umělecká díla / Erik se pokouší být světákem / *Le galant homme* / O peregrinacích / Erik hraje kroužky / O kratochvílích: kartách, hrách a tancích / Míčové hry / O dobrých a špatných hrách

<i>Na Jeruzalém!</i>	532
Erik se zamiluje / O názorech na lásku a zamilovanost / Do Řezna / Situace v Německu / Kdo vyhrál, kdo prohrál / Erik předkládá vyúčtování a jede do Vídně / Erik potkává de la Haye / Do Svaté země / O poutních cestách / O náboženském fanatismu / Přes hranice	
Kapitola jedenáctá VOLBA CESTY (1654–1656)	
<i>V tomto znamení zvířetí</i>	542
Osmanské impérium / Multikulturní říše / Nevyvinutý osmanský stát / Konzervativismus a strnulost / Ekonomická a politická krize / Erik přijíždí do Ostrihomi / Zpět do křesťanského světa / Velká novina	
<i>Katastrofa u Delaware</i>	547
Nepokoje v Novém Švédsku / Justiční vražda / Printz jede domů / Orel přijíždí / Risingh a merkantilismus / „Po nohou nám lezli malí bílí zelní červi“ / Šťastný objev / Kolonie se znovu staví na nohy / Obnova spolupráce s Indiány / Co všechno ohrožuje Indiány / Holanďané se mstí / Napadení pevnosti Nejsvětější Trojice / Obléhání Fort Christina	
<i>Královna opouští svůj trůn</i>	557
Dvorní život za Kristinininy vlády / Maškarády, slavnosti a štvance / Kvetoucí umělecký život / Vzdělanci se shromažďují kolem trůnu / Kristinin vnitřní neklid / Diskuse s katolíky / Kristina se odhodlává ke konverzi / O vývoji gest / Říšský sněm v Uppsale / Kristina opouští trůn / „Krásná jako anděl“ / Korunovace Karla Gustava	
<i>Volba cesty</i>	570
Karel Gustav nastupuje / Změna nálady / Erik se chce dát na vojenskou dráhu / „Mnoho potomků velkých pánů stojí v cestě“ / S Cronstiernovými do Německa / Itálie a krize / O novém barokním stylu / Benátky, jejich bohatství a otevřenost / Erik kreslí / David Klöcker / Pero, nebo meč? / Zábavy v Benátkách / Do Dubrovniku / Válka o Candii / Do Říma / Setkání s Kristinou / Třetí nezavršená pout / Piráti / Dopisy z Polska	
Vysvětlivky	603
Stručné uvedení do výslovnosti švédských jmen	613
Odkazy na prameny	614
Zkratky	619
Soupis pramenů a literatury	620
Další literatura	633
Přehled dat a událostí	634
Malá historicko-překladatelská poznámka	636
Doslov	637
Rejstřík	641